

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเปิดรับสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์กับความรู้ ทักษะและพฤติกรรม การใช้บริการสุขภาพ ตามโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในโรงพยาบาลวชิรพยาบาล จังหวัดมหาสารคาม” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยทำการวัดตัวแปรเพียงครั้งเดียว (One-shot Descriptive Study) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปจากการศึกษา โดยผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ขึ้นทะเบียนบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) ตามโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่มาใช้บริการสุขภาพในโรงพยาบาลวชิรพยาบาล ปีงบประมาณ 2549 จำนวน 17,091 คน (โรงพยาบาลวชิรพยาบาล: 2549)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มาใช้บริการสุขภาพโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยการสัมภาษณ์ผู้ใช้บริการสุขภาพ ที่มีบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าในแผนกผู้ป่วยนอก และแผนกผู้ป่วยใน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในตารางสำเร็จรูปตามวิธีของยามานะ (Yamane)(อรสา ปานขาว 2548: 217-218) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพและสิทธิการรักษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระคือ ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้
สถานภาพและสิทธิการรักษา

ตัวแปรตามคือ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ
สมมติฐานข้อที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ มีความสัมพันธ์กับความรู้ของผู้ใช้บริการ
สุขภาพเกี่ยวกับโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

ตัวแปรอิสระคือ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ
ตัวแปรตามคือ ความรู้เกี่ยวกับโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
สมมติฐานข้อที่ 3 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของ
ผู้ใช้บริการสุขภาพต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

ตัวแปรต้นคือ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ
ตัวแปรตามคือ ทัศนคติต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
สมมติฐานข้อที่ 4 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อจากโครงการหลักประกันสุขภาพ
ถ้วนหน้า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพของผู้ใช้บริการ

ตัวแปรต้นคือ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ
ตัวแปรตามคือ พฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จากการค้นคว้า
และดัดแปลงจากแนวคิดงานของผู้ที่ทำวิจัยมาแล้ว แล้วนำแบบสอบถามไปปรึกษาอาจารย์ที่
ปรึกษา เพื่อจัดทำลำดับเนื้อหาแบบสอบถามให้สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี เพื่อให้ครอบคลุม
ประเด็นมากที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปทางประชากร จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับโครงการหลักประกัน
สุขภาพถ้วนหน้า จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า จำนวน
15 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามทัศนคติต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า จำนวน
10 ข้อ

ตอนที่ 5 เป็นคำถามวัดพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพโครงการหลักประกันสุขภาพ
ถ้วนหน้า จำนวน 3 ข้อ

โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดแนวคิดในการศึกษาวิจัย
3. กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา และออกแบบโครงสร้างแบบสอบถาม
4. กำหนดรูปแบบของคำถาม
5. เขียนคำถามเป็นข้อและรวบรวมจัดเป็นตอน พร้อมคำชี้แจง
6. ตรวจสอบความถูกต้อง ให้ตรงกับวัตถุประสงค์
7. นำแบบสอบถามเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณา ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข

จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญที่ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่าน ด้านเนื้อหา ด้านวัดและประเมินผล และด้านนักเทคโนโลยี พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุง ไปทดลองกับประชากรที่อยู่นอกเขตประชากรกลุ่มตัวอย่างที่โรงพยาบาลนาคน อำเภอนาคน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา การใช้คำถาม การสื่อความหมายว่าเหมาะสมตรงกันหรือไม่

9. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม เพื่อหาความเชื่อมั่นของเนื้อหาแบบสอบถามแล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) เท่ากับ 0.77

10. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง

4. การแปลความหมาย

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เป็นการวัดความถี่ในการเปิดรับสื่อ โดยการให้คะแนนความถี่ในการเปิดรับสื่อต่างๆ และกำหนดค่าคะแนนไว้ 5 ระดับตามปริมาณความถี่ต่างๆ ดังนี้

ระดับความถี่

มาก	เท่ากับ	5 คะแนน
ค่อนข้างมาก	เท่ากับ	4 คะแนน

ปานกลาง	เท่ากับ	3 คะแนน
ค่อนข้างน้อย	เท่ากับ	2 คะแนน
น้อย	เท่ากับ	1 คะแนน
ไม่เคยเลย	เท่ากับ	0 คะแนน

คะแนนความถี่ในการเปิดรับสื่อของแต่ละสื่อ จะนำมาหาค่าเฉลี่ยและแปลความหมายของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในแต่ละสื่อ โดยมีเกณฑ์การแบ่งความหมายดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนตัวเลือก}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

คะแนนระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง มีพฤติกรรมการเปิดรับน้อย
คะแนนระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง มีพฤติกรรมการเปิดรับค่อนข้างน้อย
คะแนนระหว่าง	2.61 – 3.40	หมายถึง มีพฤติกรรมการเปิดรับปานกลาง
คะแนนระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง มีพฤติกรรมการเปิดรับค่อนข้างมาก
คะแนนระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง มีพฤติกรรมการเปิดรับมาก

นอกจากนี้ผลรวมของคะแนนความถี่จากสื่อทั้งหมด 3 ประเภท 14 ชนิด ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะนำมาหาค่าเฉลี่ย และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เป็น 6 กลุ่ม ตามระดับการมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

คะแนน	0	หมายถึง ไม่มีพฤติกรรมการเปิดรับ
คะแนนระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง มีพฤติกรรมการเปิดรับน้อย
คะแนนระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง มีพฤติกรรมการเปิดรับค่อนข้างน้อย
คะแนนระหว่าง	2.61 – 3.40	หมายถึง มีพฤติกรรมการเปิดรับปานกลาง
คะแนนระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง มีพฤติกรรมการเปิดรับค่อนข้างมาก
คะแนนระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง มีพฤติกรรมการเปิดรับมาก

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

ตอบถูก = 1 คะแนน

ตอบผิด = 0 คะแนน

ไม่ทราบ = 0 คะแนน

โดยนำผลรวมของคะแนนที่ได้มาจัดระดับความรู้ เป็น 3 ระดับ (ประคอง กระณสูตร 2525: 77) ดังนี้

ร้อยละของคะแนน 80.00 – 100.00 หมายถึง มีความรู้ในระดับดี (12-15)

ร้อยละของคะแนน 50.00 – 79.99 หมายถึง มีความรู้ในระดับปานกลาง (8-11)

ร้อยละของคะแนน 00.00 – 49.99 หมายถึง มีความรู้ในระดับควรปรับปรุง (0-7)

ตอนที่ 4 ทศนคติต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าผ่านสื่อประชาสัมพันธ์
ในการวัดทัศนคติต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ เป็นการวัดโดยใช้มาตราวัดแบบลิเคอร์ทสเกล (Likert Scale) เป็นแบบเชิงลบและเชิงบวก เพื่อให้สอดคล้องกับการตัดสินใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

	เชิงบวก	เชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	4 คะแนน	2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	3 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	5 คะแนน

โดยการนำผลรวมของคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและจัดระดับทัศนคติเป็น 3 ระดับ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538: 8-11) ดังนี้

ค่าระดับคะแนน

คะแนนระหว่าง	3.67 – 5.00	หมายถึง มีทัศนคติระดับดี
คะแนนระหว่าง	2.34 – 3.66	หมายถึง มีทัศนคติระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง	1.00 – 2.33	หมายถึง มีทัศนคติระดับไม่ดี

ตอนที่ 5 พฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
เป็นการวัดโดย หาค่าร้อยละ ของสถานที่รับบริการ การใช้บริการสุขภาพแบบต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้บริการตามบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยติดต่อประสานงานกับผู้รับผิดชอบงานโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ผู้เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ หัวหน้าแผนกต่างๆ และเจ้าหน้าที่พยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัย ได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว เริ่มจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและคัดเลือกแบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์ ตรวจสอบให้คะแนนข้อคำถามในแต่ละข้อตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้ววิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามลงรหัส และประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Statistical Package for the Social Science) และสถิติที่ต้องการจัดทำตารางวิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมายที่ได้จากการประมวลผล สรุปผลการวิจัยโดยมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) คือสถิติพื้นฐานเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแจกแจง หรืออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลหรือตัวแปรในการวิจัย โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่ แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- ข้อมูลด้านประชากร
- พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
- ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพ

6.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยใช้สถิติ t-test และไคสแควร์ (Chi-square) เพื่อทดสอบความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยจากบทที่ 2 มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย